

РЕШЕНИЕ

№ 38142

гр. София, 02.10.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 43 състав, в публично заседание на 16.09.2026 г. в следния състав:

при участието на секретаря Десислава В Симеонова, като разгледа дело номер **7259** по описа за **2026** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 84, ал. 3 от Закона за убежището и бежанците /ЗУБ/, във връзка с чл. 145 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.
Образувано е по жалба на Н. Х., гражданин на А., [дата на раждане] , непридружен непълнолетен, ЛНЧ [ЕГН], чрез определения му по реда на чл. 25 ЗУБ представител адв. И. И. Н., срещу Решение №735/15.04.2026 г. на председателя на Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет /ДАБ при МС/, с което на основание чл. 75, ал. 1, т. 2 и т. 4 ЗУБ му е отказано предоставяне на статут на бежанец и хуманитарен статут.
В жалбата се излагат доводи за незаконосъобразност на оспореното решение поради допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила, нарушение на материалния закон и несъответствие с целта на закона. Твърди се, че административният орган не е обсъдил всички относими факти и обстоятелства от личната бежанска история на жалбоподателя, не е извършил необходимата индивидуализирана преценка с оглед възрастта и уязвимото му положение като непридружен непълнолетен и не е съобразил в необходимата степен принципа за най-добрия интерес на детето. Искане се отмяне на обжалваното решение и връщане на преписката за ново произнасяне.

В съдебно заседание жалбоподателят, редовно призован, се представлява от адв. Н., назначена по реда на Закона за правната помощ. Процесуалният представител поддържа жалбата и моли съда да отмени решението като неправилно и незаконосъобразно по изложените в жалбата съображения.

Ответникът – председателят на ДАБ при МС, чрез юрк. К., оспорва жалбата като

неоснователна и недоказана. Моли съда да отхвърли жалбата и да потвърди оспорения административен акт.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и събраните по делото доказателства, съобразно чл. 235, ал. 2 ГПК, във връзка с чл. 144 АПК, приема за установено от фактическа страна следното:

С молба с вх. № ПМЗ-ВР-644/04.03.2026 г., подадена в РПЦ – С., отдел „ПМЗ – кв. Военна рампа“, Н. Х. е поискал предоставяне на международна закрила.

Жалбоподателят е гражданин на А., [дата на раждане] в Пули Х., А., по етническа принадлежност – пащун, по вероизповедание – мюсюлманин сунит, неженен. Личните му данни са установени въз основа на подписана декларация по чл. 30, ал. 1, т. 3 ЗУБ. Към датата на подаване на молбата е на 14-годишна възраст и е регистриран като непридружен непълнолетен. В Република България е пристигнал заедно със своя брат Ш. Х., [дата на раждане], който също е регистриран като търсец международна закрила.

Предвид качеството на Н. Х. на непридружен непълнолетен са предприети действия по осигуряване на специалните гаранции, предвидени в закона.

С Решение № ПП-10-179/18.03.2026 г. на председателя на Националното бюро за правна помощ, постановено по искане на ДАБ, за представител на Н. Х. в производството по ЗУБ е назначена адв. И. И. Н.. В решението изрично са посочени правомощията на представителя да се грижи за правните интереси на детето, да го представлява пред административните органи и да изпълнява ролята на процесуален представител в производствата по предоставяне на международна закрила.

Със Заповед № ЗД/Д-С-КС-106/13.03.2026 г. на директора на Дирекция „Социално подпомагане“ – С. са определени социални работници от отдел „Закрила на детето“, които да осъществяват дейности по закрила по отношение на непридружения непълнолетен.

На 26.03.2026 г. с жалбоподателя е проведено лично интервю от служител на ДАБ, за което е съставен протокол с рег. № 50279/26.03.2026 г.

От протокола се установява, че интервюиращ орган е В. А.-П., а преводът е осъществяван от преводач (Л. П.) от език пащу.

В хода на интервюто жалбоподателят заявява, че е напуснал А. заедно с брат си около една година преди провеждането му. Пътували са нелегално през П., след това през И., където останали около един месец, и през Т., където престояли около шест месеца, след което достигнали до Република България.

Като причини за напускането на А. жалбоподателят посочва войната, бомбените нападения, смъртта на негови по-далечни роднини, липсата на работа и тежките условия за живот в страната.

Заявява също, че около два месеца преди да напусне А. е бил задържан от талибаните за един или два дни. По неговите думи отивал към магазин, когато бил спрян и отведен, питали го кой е, кои са родителите му и откъде е, след което го освободили. Посочва, че не е бил бит при задържането.

На въпроси относно личните си опасения заявява, че не е бил лично заплашван, преследван или отвличан, тъй като родителите му не го оставяли да излиза сам. Като причини да не желае да се върне в А. посочва войната в родината си, липсата на работа и условията за живот. Изразява желание да остане в Европа и да продължи образованието си.

Протоколът съдържа подписи на жалбоподателя, длъжностното лице и преводача. Полето „Други присъствали лица“ не съдържа данни за присъствало лице. От протокола и

останалите материали по административната преписка не се установява при провеждането на интервюто да е присъствал социален работник от компетентната дирекция „Социално подпомагане“.

От същите доказателства не се установява при интервюто да е присъствала и адв. И. И. Н., която към този момент вече е била определена с Решение № ПП-10-179/18.03.2026 г. на НБПП за представител на непридружения непълнолетен.

На 01.04.2026 г., т.е. след провеждането на интервюто, ДСП – С. е изготвила социален доклад след отделен разговор с детето. От доклада се установяват обстоятелства относно семейната среда, актуалното положение на жалбоподателя и желанията му. Отразено е, че детето се чувства добре и сигурно в РПЦ, желае да остане в страната, да продължи образованието си и в перспектива да живее със своето семейство. Социалният доклад не установява непосредствен риск за детето в средата, в която към този момент е настанено в Република България.

На 15.04.2026 г. председателят на ДАБ при МС постановява Решение № 735, с което отказва предоставянето на статут на бежанец и хуманитарен статут на Н. Х..

В решението е прието, че от изложената бежанска история не се установява спрямо молителя да е осъществено преследване по причина на раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или политическо мнение или убеждение. Посоченото задържане от талибаните е преценено като недостатъчно конкретизирано и неустановяващо системно и тежко индивидуално преследване.

По отношение на предпоставките по чл. 9 ЗУБ административният орган приема, че по отношение на молителя не е налице реална опасност от тежки посегателства по смисъла на закона. Анализирани са и ситуацията в А. въз основа на справка на дирекция „Международна дейност“.

Административният орган е обсъдил и принципа за най-добрия интерес на детето, като е приел, че доколкото семейството на жалбоподателя се намира в А., за детето е от значение да бъде отглеждано в семейна, езикова и културна среда заедно със своите родители и родственици.

Оспореното решение е връчено на 28.05.2026 г., след което е оспорено по съдебен ред.

В съдебното производство е приета актуална справка относно А., представена от ответника, съдържаща информация за общото положение в страната, политическата и икономическата обстановка, отношенията между талибаните и различни групи от населението, дейността на Ислямска държава – провинция Х., положението на шиитите и други относими обстоятелства.

При така установеното от фактическа страна, съдът стигна до следните правни изводи:

Жалбата е процесуално допустима. Оспореното решение е връчено на жалбоподателя на 28.05.2026 г., а жалбата е подадена на 08.06.2026 г., в срока по чл. 84, ал. 3 от ЗУБ, от лице, което има правен интерес от оспорването, и срещу административен акт, подлежащ на съдебен контрол.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Съгласно чл. 168, ал. 1 АПК съдът не се ограничава само с обсъждане на основанията, посочени от оспорващия, а проверява законосъобразността на административния акт на всички основания по чл. 146 АПК. В този обхват съдът следва да провери дали актът е издаден от компетентен орган, в предвидената от закона форма, при спазване на административнопроизводствените правила, при правилно приложение на материалния закон и в съответствие с целта на закона.

Оспореното решение е издадено от компетентен орган – председателя на ДАБ при МС, който съгласно чл. 48, ал. 1 от ЗУБ е компетентен да предоставя, отказва, отнема и прекратява международна закрила в Република България. Актът е постановен в писмена форма и съдържа фактическите и правните основания за издаването му. В решението са изложени данните за самоличността на чужденеца, съдържанието на бежанската му история, събраните доказателства, информацията относно държавата по произход, както и мотивите на административния орган относно липсата на предпоставки за предоставяне на статут на бежанец и хуманитарен статут.

При постановяването му обаче са допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила, засягащи специалните процесуални гаранции, предвидени за непридружените непълнолетни лица, търсещи международна закрила.

Жалбоподателят е [дата на раждане] и към момента на подаване на молбата и провеждане на личното интервю е на 14-годишна възраст.

Съгласно чл. 6а ЗУБ при прилагането на закона първостепенно значение има най-добрият интерес на детето, като преценката за него се извършва в съответствие с разпоредбите на Закона за закрила на детето. Този принцип има основополагащо значение при производствата с участие на непридружени малолетни и непълнолетни, както последователно приема и ВАС.

Съгласно § 1, т. 17 от ДР на ЗУБ малолетните и непълнолетните лица принадлежат към категорията на уязвимите лица, което налага към тях да бъдат прилагани специалните процесуални гаранции, установени в националното и европейското право.

Разпоредбата на чл. 15, ал. 4, изречение второ от Закона за закрила на детето предвижда, че при изслушването и консултирането на детето задължително присъства социален работник от дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето, а при необходимост и друг подходящ специалист. Нормата е императивна.

В конкретния случай личното интервю от 26.03.2026 г. представлява основното процесуално действие, чрез което административният орган е установил бежанската история на непридружения непълнолетен, причините за напускане на държавата по произход, опасенията му при евентуално завръщане и индивидуалните обстоятелства, относими към предпоставките за предоставяне на международна закрила.

От протокола от интервюто и от останалата административна преписка не се установява на това процесуално действие да е присъствал социален работник.

Това обстоятелство е особено съществено с оглед на факта, че още преди интервюто компетентната ДСП е била сезирана и са били определени социални работници във връзка със случая на детето. Следователно не е налице хипотеза, при която качеството на лицето като непридружен непълнолетен да не е било известно на административния орган.

По идентичен правен въпрос е постановено Решение № 10501/29.10.2025 г. по адм. дело № 8253/2025 г. на Върховния административен съд, Пето отделение.

В посоченото решение ВАС приема, че личното интервю с непридружен непълнолетен представлява изслушване на детето, спрямо което намира приложение чл. 15, ал. 4 ЗЗДет. Прието е, че разпоредбата е императивна и неучастието на социалния работник при провеждането на интервюто представлява съществено нарушение на административнопроизводствените правила. ВАС изрично посочва, че порокът не може да бъде саниран нито с формуляр за оценка, нито с последващо представен социален доклад, тъй като тези документи не могат да заместят задължителното присъствие на социалния

работник при самото интервю.

Настоящият случай е съпоставим с разгледания от ВАС.

Обстоятелството, че на 01.04.2026 г. е изготвен социален доклад, не отстранява допуснатото нарушение. Социалният работник не изпълнява само функция по последващо документиране на социалното положение на детето, а действа като гарант за неговите права и интереси при самото изслушване. Неговото присъствие има за цел интервюто да бъде проведено по начин, съобразен с възрастта, зрелостта, психическото и емоционалното състояние на детето, както и да бъдат изяснени обстоятелства, които поради възрастта си то може да не успее самостоятелно да формулира с необходимата пълнота.

Наред с изложеното съдът констатира и второ нарушение на специалните процесуални гаранции.

С Решение № ПП-10-179/18.03.2026 г. на НБПП, т.е. осем дни преди провеждане на интервюто, за представител на Н. Х. е определена адв. И. И. Н..

Съгласно чл. 25, ал. 1 ЗУБ непридруженият малолетен или непълнолетен чужденец се представлява в производството по закона от адвокат, вписан в регистъра за правна помощ на НБПП. Представителят следва да притежава необходимите познания, за да може в съответствие с принципа за най-добрия интерес на детето да подпомага непридружения малолетен или непълнолетен да упражнява правата си.

Съгласно чл. 25, ал. 1 ЗУБ непридруженият малолетен или непълнолетен чужденец се представлява в производството по закона от адвокат, вписан в регистъра за правна помощ на НБПП. Представителят следва да притежава необходимите познания, за да може в съответствие с принципа за най-добрия интерес на детето да подпомага непридружения малолетен или непълнолетен да упражнява правата си.

Съгласно чл. 25, ал. 7 ЗУБ представителят присъства при провеждането на интервюто с непридружения малолетен или непълнолетен чужденец, като има възможност да задава допуснати от интервюиращия орган въпроси и да излага съображения, свързани с молбата за закрила и административното производство.

По настоящото дело не се установява назначеният представител да е присъствал при интервюто от 26.03.2026 г.

Протоколът не съдържа данни за присъствие на адв. Н. и не носи неин подпис. Полето за други присъстващи лица не съдържа вписано лице.

Следователно интервюто с 14-годишния непридружен непълнолетен е проведено без две от специално предвидените от закона гаранции за защита на интересите му – без присъствие на социален работник и без присъствие на определения по чл. 25 ЗУБ представител.

Посочените нарушения не могат да бъдат квалифицирани като формални.

Именно въз основа на отговорите, дадени при интервюто, административният орган е формирал изводи относно липсата на достатъчно конкретни данни за индивидуализирано преследване, относно характера на задържането от талибаните и относно субективния страх на детето.

При това положение не може да се приеме, че тези факти са установени при спазване на процесуалните гаранции, предвидени именно с оглед особената уязвимост на детето.

Н. Х. е заявил, че два месеца преди напускането на А. е бил задържан от талибаните и държан един или два дни. Посочил е, че са го разпитвали кой е, кои са родителите му и откъде е.

Тези факти са изисквали допълнително изясняване.

При участие на социален работник и определения представител е следвало да бъдат зададени съобразени с възрастта на детето уточняващи въпроси относно причината за задържането, мястото и условията, при които е било държано, самоличността и функциите на лицата, които са го задържали, отправяни ли са към него или към семейството му заплахи, как е било освободено, защо родителите му впоследствие са допуснали или организирали напускането му и по какъв начин самото дете възприема опасността при връщането си.

Не може липсата на подобна конкретика в разказа на едно 14-годишно дете да бъде използвана като аргумент за отхвърляне на бежанската му история, когато самото интервю, чрез което тези обстоятелства е следвало да бъдат установени, не е проведено при спазване на предвидените в закона процесуални гаранции.

Децата, и в още по-голяма степен непридружените деца, не могат да бъдат третираны при оценката на достоверността и пълнотата на бежанската история по същия начин като пълнолетните кандидати. Възрастта и зрелостта им влияят върху способността им да възпроизвеждат хронологично събития, да разбират мотивите на действията на други лица и да формулират сами правно релевантните елементи на опасността, пред която са били изправени.

Именно затова нарушенията на чл. 15, ал. 4 ЗЗДет и чл. 25, ал. 7 ЗУБ имат пряко отношение към пълнотата и достоверността на събраната фактическа основа и са съществени по смисъла на чл. 146, т. 3 АПК.

Съдът намира за необходимо да посочи, че изводът не се променя от обстоятелството, че впоследствие са изготвени формуляри и социален доклад.

В Решение № 10501/29.10.2025 г. ВАС изрично приема, че последващата социална оценка не може да замени непосредственото участие на социалния работник при интервюто. ВАС подчертава, че социалният работник действа като гарант за защита на правата и интересите на детето и поради това следва задължително да присъства при провеждане на интервюто.

Настоящият случай е дори по-съществен от фактическа гледна точка, доколкото в цитираното дело на ВАС при интервюто е присъствал определеният по чл. 25 ЗУБ адвокат, но не и социален работник, като ВАС е приел и това обстоятелство за достатъчно, за да квалифицира нарушението като съществено. По настоящото дело от преписката не се установява присъствието нито на социален работник, нито на назначения представител.

Неоснователно би било да се приеме, че допуснатият порок може да бъде преодолян и чрез участието на социален работник в съдебното производство. Съдебният контрол не може да замести задължителното участие на специалните лица при първоначалното установяване на бежанската история пред административния орган.

Същественото нарушение при провеждане на интервюто рефлектира и върху извършената от административния орган преценка на най-добрия интерес на детето.

Съгласно § 1, т. 11 от ДР на ЗУБ „най-добрият интерес на детето“ е понятие по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на Закона за закрила на детето.

При тази преценка следва да бъдат съобразени желанията и чувствата на детето, неговите физически, психически и емоционални потребности, възрастта, миналото и другите индивидуални характеристики, опасността или вредата, която е причинена или може да му бъде причинена, способността на родителите да се грижат за него, както и последиците, които биха настъпили за детето при промяна на обстоятелствата.

В административното решение са изложени принципни съображения за значението на семейната среда и е направен извод, че най-добрият интерес на жалбоподателя предполага той да живее със семейството си в А..

Този извод обаче не може да бъде изведен единствено от обстоятелството, че родители и други негови родственици се намират в държавата по произход.

Необходимо е да бъдат установени конкретните условия, при които детето би било прието, действителната възможност родителите да полагат грижи за него, условията за образование и здравни грижи, сигурността в конкретния район, отношенията на детето със семейството и всички други фактори, релевантни за неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие.

Социалният доклад от 01.04.2026 г. съдържа данни за положението на детето в Република България и за заявените от него желания, но не представлява сам по себе си цялостна оценка на безопасността и условията за неговото връщане в А..

Принципно правилно административният орган е посочил, че най-добрият интерес на детето не представлява самостоятелно материалноправно основание, което автоматично налага предоставяне на статут на бежанец или хуманитарен статут при липса на предпоставките по чл. 8 и чл. 9 ЗУБ.

Това обаче не означава, че този принцип е ирелевантен за производството.

Напротив, чл. 6а ЗУБ му придава първостепенно значение именно при прилагането на закона спрямо деца, а специалните процесуални гаранции, включително задължителното участие на социален работник и представител при интервюто, са средство за гарантиране на неговото реално, а не само формално съблюдаване.

Съдът съобрази и представената в съдебното производство актуална справка за А.. Същата съдържа актуални данни както за консолидирането на управлението на талибаните, така и за продължаващи проблеми в областта на правата на човека, насилието, дейността на въоръжени групи и положението на различни части от населението.

Актуалната информация за държавата по произход обаче следва да бъде съотнесена към правилно и пълно установения индивидуален профил на кандидата.

В конкретния случай именно индивидуалната фактическа основа не е установена при законосъобразно проведено интервю. Поради това представянето на актуална справка в съдебното производство не може да санира допуснатото административнопроизводствено нарушение.

При наличието на същественото нарушение на административнопроизводствените правила съдът не следва да замести административния орган и за първи път в съдебното производство да проведе дължимото пълно изследване на бежанската история на непридружения непълнолетен.

В същия смисъл е и подходът на Върховния административен съд в Решение № 10501/29.10.2025 г., при което след установяване на нарушението по чл. 15, ал. 4 ЗЗДет касационната инстанция приема, че не е необходимо да бъдат обсъждани останалите основания, включително доводите относно актуалната обстановка в държавата по произход, а отменя административния акт и връща пеписката за ново произнасяне.

По тази причина настоящият съдебен състав не формира окончателен извод относно наличието или липсата на материалноправните предпоставки за предоставяне на статут на бежанец по чл. 8 ЗУБ или хуманитарен статут по чл. 9 ЗУБ.

Тези въпроси следва да бъдат преценени от председателя на ДАБ при МС след провеждане на законосъобразно административно производство.

При новото разглеждане на молбата административният орган следва да проведе ново лично интервю с Н. Х. при задължително присъствие на социален работник от компетентната дирекция „Социално подпомагане“, съобразно чл. 15, ал. 4 ЗЗДет, както и при участието на определения му представител по чл. 25 ЗУБ, съобразно чл. 25, ал. 7 ЗУБ. Интервюто следва да бъде проведено по начин, съобразен с възрастта, степента на развитие и уязвимостта на детето.

Необходимо е да бъдат изяснени подробно обстоятелствата около твърдяното задържане от талибаните, причините за него, поведението спрямо детето, евентуалните действия спрямо членовете на неговото семейство, условията в конкретния регион, в който би се завърнал, както и всички други обстоятелства, имащи значение за преценката по чл. 8 и чл. 9 ЗУБ.

Следва да се извърши и действителна индивидуална преценка на най-добрия интерес на детето, включително на конкретните условия за евентуално връщане и приемане от семейството, възможността за полагане на подходящи грижи, достъпа до образование и здравни услуги, сигурността и последиците от връщането върху физическото, психическото и социалното му развитие.

Събраните по този начин индивидуални данни следва да бъдат съпоставени с актуална и относима към момента на новото произнасяне информация за А..

Предвид изложеното оспореното Решение № 735/15.04.2026 г. е постановено при съществено нарушение на административнопроизводствените правила – отменително основание по чл. 146, т. 3 АПК, поради което следва да бъде отменено, а административната преписка – върната на председателя на ДАБ при МС за ново произнасяне при спазване на дадените с настоящото решение задължителни указания по тълкуването и прилагането на закона.

Така мотивиран и на основание чл. 172, ал. 2 и чл. 173, ал. 2 АПК, Административен съд София-град, Първо отделение, 43 състав,

Р Е Ш И:

ОТМЕНЯ по жалба на Н. Х., [дата на раждане] , гражданин на А., непридружен непълнолетен, ЛНЧ [ЕГН], чрез представителя му адв. И. И. Н., Решение № 735/15.04.2026 г. на председателя на Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет, с което на основание чл. 75, ал. 1, т. 2 и т. 4 от Закона за убежището и бежанците му е отказано предоставяне на статут на бежанец и хуманитарен статут.

ВРЪЩА административната преписка на председателя на Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет за ново разглеждане и произнасяне по молба за предоставяне на международна закрила с вх. № ПМЗ-ВР-644/04.03.2026 г. на Н. Х., при спазване на задължителните указания по тълкуването и прилагането на закона, дадени в мотивите на настоящото решение.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ:

